

İSLAM HUKUKUNA GİRİŞ 5. ÜNİTE SORU CEVAP

1.Fıkıh ve fıkıh usulü kısaca nelerle ilgilenir?

Fıkıh : tek tek fiillerin hükümlerinin ne olduğuyla ilgilenir.

Fıkıh usulü : hükmün ne olduğu ve kısımlarının nelerden ibaret olduğuyla ilgilenir.

2.Hükmün temel unsurları nelerdir?

* hükmün kendisi *hükmü koyan hakim *hükmün muhatabı olan mükellef * hükme konu olan fiiller

3.hüküm özü olarak nasıl tanımlanır?

ALLAH'ın hitabı

4.Hüküm kaç kısma ayrılır?

2 kısma. 1) teklifi hükümler 2)Vaz'i hükümler

5.teklifi hükümler nelerden oluşur?

Bir yükümlülük içeren ya da mükellefi bir fiili yapıp yapmamakta serbest bırakan hükümlerden oluşur.

6.Vaz'i hükümler nelerden oluşur?

Bir yükümlülük içermeyen teklifi hükümlerin varlığı ya da yokluğunun bağlandığı hükümlerden oluşur.

7.Aklın hükme ulaşmanın bir yolu olmadığı konusundaki görüşler nelerdir?

Usulcülerin çoğunluğu hükmün kaynağın ilahi hitap hükmü koyma yetkisinin de ALLAH 'a ait olduğunu ve aklın hükme ulaşmanın bir yolu olmadığını konusunda aynı kanaattedirler.

Mutezile usulcüleri ise bu konuda akla sınırlı bir alan açmaya teşebbüs etmişlerdir.

8.ehliyete sahip olmak ne anlama gelir?

Hükmün muhatabı olan mükellefin şer'i hükümler ile yükümlü olması gerektiren özelliğidir.

9.Ehliyet kaç'a ayrılır?

Vücub ve eda ehliyeti olarak 2'ye ayrılır.

10. VÜCUB EHLİYETİ nedir temeli ne oluşturur?

kişinin bir takım haklara sahip olmasını sağlayan vücub ehliyetinin temelini insanın hayatta olması oluşturur.

11.EDA EHLİYETİ nedir ve neye bağlıdır?

Kişinin haklarını kullanmasını sağlayan bu ehliyet akıl ve temyiz gücünün varlığına bağlıdır.

12.Ehliyet arızaları nedir?

Tam ehliyete sahip olduktan sonra bu ehliyeti daraltan veya tamamen ortadan kaldıran bir takım durumlar.

13.hükmü tanımlarken usulcüler neleri dikkate almışlardır?

Bir kısım usulcüler HÜKMÜN KAYNAĞINI

Bir kısmı ise MÜKELLEFİN FİİLLERİNİ dikkate almışlardır.

14.hükmün kaynağını dikkate alarak tanımlayan kelamcı usulcülere göre hüküm nedir?

ALLAH'ın iktiza veya tahyir ya da va'z yönüyle mükelleflerin fiillerine ilişkin hitabıdır... (arkadaşlar çok karışık görünüyor ama sorular ilerledikçe bu tanımlar yerli yerine oturuyor..endişelenmeyin)

15.hükmü mükellefin fiillerini dikkate alarak tanımlayan HANEFİ USULCÜLERE göre hüküm nedir?

ALLAH'ın iktiza veya tahyir ya da va'z yönüyle mükelleflerin fiillerine ilişkin

hitabının SONUCUDUR !

16.kelamcı usulcüler açısından teklifi hüküm nedir?

ALLAH'ın mükelleften bir fiili yapmasını veya yapmamasını istemesi yada bir fiili yapıp yapmama konusunda serbest bırakması ile ilgili hitabı.

KELAMCI USULCÜLERE GÖRE ;

17.İCAB nedir?

Şari'in mükelleften bir fiili yapmasını kesin bir şekilde istemesine ilişkin hitabıdır.

18. NEDB nedir?

Şari'in mükelleften bir fiili yapmasını kesin olmayan şekilde istemesine ilişkin hitabıdır...

19.TAHRİM nedir?

Şari'in mükelleften bir fiili yapmamasını kesin bir şekilde istemesine ilişkin hitabıdır.

20.KERAHE nedir?

Şari'in mükelleften bir fiili yapmamasını kesin olmayan şekilde istemesine ilişkin hitabıdır.

21. İBAHA nedir?

Şari'in mükellefi bir fiili yapıp yapmama konusunda serbest bırakmasına ilişkin hitabıdır.

22.Hanefi usulcülere göre teklifi hüküm nedir?

Şari'in mükelleften bir fiili yapmasını veya yapmamasını istemesi ya da bir fiili yapıp yapmama konusunda serbest bırakması ile ilgili hitabının sonucudur.

Yani ; HANEFİLERE GÖRE HÜKÜM ; hitabın kendisi değil mükellefin fiillerine ilişkin sonucudur.

HANEFİ USULCÜLERE GÖRE;

23. FARZ veya VACİB nedir?

Şari'in mükelleften kesin bir şekilde yapmasını istediği fiildir.

24.SÜNNET ve NAFİLE nedir?

Şari'in mükelleften kesin olmayan bir şekilde yapmasını istediği fiildir.

25.HARAM nedir?

Şari'in mükelleften kesin bir şekilde yapmamasını istediği fiildir.

26.MEKRUH nedir?

Şari'in mükelleften kesin olmayan bir şekilde yapmamasını istediği fiildir.

27.MÜBAH nedir?

Şari'in mükellefi yapıp yapmamakta serbest bıraktığı fiili.

28.İKTİZA kavramının içine neler girer ?

Önceki sorulardaki tanımların açıklanmasında bir şeyin yapılmasını veya yapılmamasını istemeye yönelik ilk 4 hüküm iktiza kavramının içine girer.

29.TAHYİR kavramını ne ifade eder?

Yapıp yapmama konusunda serbest bırakmayı tahyir kavramı ifade eder.

30.Kelamcı usulcülere göre Vaz'i hüküm nedir*

Şari'in bir şeyi başka bir şey için sebep şart veya mani kılması yönüyle mükelleflerin fiillerine ilişkin hitabı.

31.Hanefilere göre Vaz'i hüküm nedir?

Şari'in iradesine bağlı olarak bir şeyin başka bir şey için sebepşart veya mani oluşturmasıdır.

32.Vaz'i hükümler nasıl hükümlerdir?

Teklifi hükümlerin varlığı ile ilgili ikincil hükümlerdir.

33.vazi hükümlerin Teklifi hükümlerin varlığı ile ilgili ikincil hükümler olmasını bir örnekle açıklayınız.

Şar'i güneşin hareketleri ile oluşan vakti ; namaz için SEBEPabdesti namaz için ŞART kadının hayızlı olmasını namaz için MANİ kılmıştır.

34.teklifi ve vaz'i hükümlerin ayrı naslarda olması şart mıdır?

Hayır şart değildir.bazen bu ikisi bir nasta birleşir; bazen bunlardan sadece birisi yer alır.

35.usulcülerin çoğuna göre teklifi hüküm kaçaya ayrılır?

İcabnadbtaahrimkeraha ve ibaha olmak üzere 5 e ayrılır.

36.hanefilere göre teklifi hüküm kaçaya ayrılır?

Farzvacibssünnetnafileharammekruh mübah olarak 7 kısma ayrılır.

37.bir fiilin vacib olmasını anlamı nedir?

O fiilin yapılmasının gerekli olması yapanın sevap mazeretsiz terk edenin de cezaı hak etmesidir.

İnanç açısından ; bunun hak olduğunun kabul edilmesiinkarının veya hafife alınmasının küfrü gerektirmesidir....

38.hanefilere göre farz ve vacibi birbirinden ayıran nedir?

Dayandıkları delillerin kat'i veya zanni olması.

Buna göre; FARZ; sübutu ve delaleti kati delille sabit olur...Kur'an ve

mütevatir ya da meşhur sünnetin sübutu katidir.Delaletlerin de kat'i olması halinde emredilen şey farzdır denilebilir.

VACİB ise; zanni delil ile sabit olan fiilin hükmüdür.vacib olan hükümler zan ifade eden haberi vahid ile sabittir...

39.hanefilerin "vacip amelen farz gibidir" sözünden ne anlamalıyız?

Vacibin yapılması açısından aynen farzdaki gibi yapılmasının gerektiği terk

edenin cezayı hak etmesidir.

40.Vacibi inkar edenin hükmü ne olur?

Küfrüne hükmedilmezinkar eden veya hafife alan fasık sayılır.

41.hanefilerin vacip dediği fiilleri diğer usulcüler ne olarak değerlendirir?örnek veriniz.

Farz ya da mendup olarak. Örneğin; fitır sadakası Hanefilere göre vacip diğerlerine göre farzdır..bayram namazı ve kurban kesme Hanefilere göre vacip diğerlerine göre mendupdur.

42.eda edileceği vakit açısından vacip kaç a ayrılır?

Mutlak vacip ve mukayyed vacip olarak 2 ye ayrılır.

43. mutlak vacib nedir?

Şari'in yapılması için belirli bir vakit tayin etmediği vaciptir...

44.mutlak vacibe örnek veriniz.

Kefaretlerzaman belirtmeden yapılmış nezirler (adak)ramazan orucunun kazası.

45.mutlak vacibin sonucu nedir?

Hemen yapılmasının gerekli olmamasıdır.mükellef onu istediği vakitte yerine getirebilir...vaktin geçmesi gibi bi durum söz konusu değildir...

46.mukayyed vacib nedir?

Şari'in yapılması için belirli bir vakit tayin ettiği vaciptir...başlangıç ve bitiş vakti vardır..bu vakit içinde yerine getirilmezse kaçırılmışyerine getirilmemiş olur

Namazoruç ve hac bu türden birer vaciptir...

47.mukayyed vacibin türleri nelerdir?

Mukayyed vacipte tayin edilen vaktin yapılması istenen fiile göre 3 durumu vardır..bunlar; MÜVESSA (geniş zamanlı) vacip MUDAYYAK (dar zamanlı)vacip MÜŞKİL ZAMANLI vacip....

48.MÜVESSA (geniş zamanlı) vacip nedir?

Vacibin yapılması için belirlenen vakit hem bu vacibin hem de bu vacip türündrn başka bir vacibin yapılmasına imkan tanıyacak kadar genişse buna müvessa vacip denir....

49.müvessa vacibe örnek veriniz?

5 vakit namaz bu türdendir zira bir namaz vaktinde birden fazla namaz kılmak mümkündür....

50.müvessa vacibin sonucu nedir?

Ancak kendisine özel olarak niyet edilmesi ile geçerli olmasıdır...çünkü vakit başka bir vacibin de yapılmasına imkan verebilecek genişliktedir...mesela öğle namazı vaktinde farz veyanfile cinsinden farklı bi namaza niyet etse niyet ettiği namazı kılmış oluröğle namazı yerine geçmez...

51.MUDAYYAK (dar zamanlı) vacip nedir?

Vacibin yapılması için belrlene vakit sadece bu vacibin yapılmasına imkan verecek kadarsa buna mudayyak vacip deir.

52.mudayyak vacibe örnek veriniz.

Ramazan orucu bu türe girer...çünkü bir günde ancak bir oruç tutulabilir.

53.mudayyak (dar zamanlı) vacibin sonucu nedir?

Bu vacip için özel olarak niyet etmeye gerek olmamasıdır.bir kimse ramazan ayında kaza ya da adak orucu tutmak için niyetlense tüm bunlarla tuttuğu oruç ramazan orucu yerine geçer...çünkü vakit ikinci bi oruç tutmaya imkan tanımamaktadır...

54.MÜŞKİL ZAMANLI vacip nedir?

Bir yönden geniş zamanlı diğer bi yönden dar zamanlı vacibe benzeyen vaciptir.

55.müşkil zamanlı vacibe örnek veriniz.

Hac bu tür bi vaciptir....yılıda birkere yapılması yönüyle hac dar zamanlı vacibe hac törenlerinin hac mevsiminin tamamını kapsamaması yönüyle geniş zamanlı vacibe benzer...

56.müşkil zamanlı vacibin sonucu nedir?

Dar zamanlı vacibe benzediği için mutlak niyetle geçerlidir. geniş zamanlı vacibe benzediği için de kazaadaknfile vacibe niyet edilmekle geçerli olmamasıdır...

Buna göre bir kimse farz olan hacdan önce adak veya nfile hacca niyet etse farz olan hac yükümlülüğü yerine getirilmiş olmaz...ancak herhengi bir belirlemede bulunmaksızın mutlak olarak hacca niyet etse farz olan haccı yerine getirmiş olur...

57.miktarının belli olup olmaması açısından vacip kaç'a ayrılır?

MUKADDER vacip ve GAYRI MUKADDER vacip olarak 2 ye ayrılır...

58.mukadder vacip nedir?

Şari'in miktarını belirlediği vaciptir....5 vakit namazbu namazların rekatlarizekatın miktarı buna örnektir...

59.kişinin mukadder vacip ile yükümlü olması için ne gerekir?

Bu vacibin vücut sebebinin olması yeterlidir...ayrıca bir mahkeme kararına veya borçlunun rızasına ihtiyaç yoktur...

60.gayri mukadder vacip nedir?

Şari'in miktarını belirlemediği vaciptir.örneğin; ALLAH yolunda infakmisafire ikramda bulunmazulme uğrayana yardım etme gibi...

61.kişinin gayrı mukadder vacip ile yükümlü olması neye bağlıdır?
Mahkeme kararı veya ilgili kişilerin rızasına bağlıdır...

62.bir vacibin mukadder mi gayrı mukaddermi olduğu konusunda görüş ayrılıkları çıkmasını bir örnekle açıklayınız?

Bir vacibin bu ikisinden hangisine gireceği konusunda ictihada bağlı olduğu için görüş ayrılıkları çıkabilir...örneğin; EVLİLİK NAFKASI...Hanefilere göre gayrı mukadder vaciptir çünkü ; koca nafaka belirlemeden evinden uzun bir süre ayrıldığı zaman eşi mahkemeye başvurup nafaka tayin ettirmedikçe nafaka talebinde bulunamaz...nafaka talebinde bulunması için ya eşi gitmeden önce kocası ile bir miktar konusunda anlaşmış olmaları ya da mahkemeden nafaka tayin ettirmesi gerekmektedir.....diğerlerine göre ise;mukadder vacip olduğundan eşi anlaşmaya ve mahkeme kararına gerek olmadan nafaka alacağı talebinde bulunabilir....

63.yerine getirmesi istenen mükellef açısından vacip kaçta ayrılır?

Mükellef açısından vacip AYNİ vacip (farzı ayn) ve KİFAİ vacip (farzı kifaye) olarak ikiye ayrılır...

64.AYNİ vacip nedir?

Şari'in mükelleflerin her birinin yerine getirmesini istediği vaciptir....5 vakit namazoruçzekat hac gibi...

65.ayni vacibin sonucu nedir?

Her bir mükellefin bu vacibi ayrı ayrı yerine getirmesi gerekir...

66.KİFAİ vacip nedir?

Yapılması toplumun genelinden istenen vaciptir...cenaze namazıfetva ve yargı işlerişahitlik yapmailim tahsilihtiyaç duyulan sanatların öğrenilmesi gibi...

67.kifai vacibin sonucu nedir?

Toplumun bir kesimi yapınca diğerlerinden sorumluluk düşer.şayet kimse yerine getirmezse herkes günahkar olur.

68.kifai vacip ne zaman aynı vacibe dönüşür?

Kifai vacibi yapabilecek tek kişi varsa aynı vacibe dönüşür...örneğin bir yerde sadece bir doktor varsa hastaya müdahale etme ona aynı vacip olmuştur....yine bir yerde fetva vermeye yetkili tek müftü varsa fetva vermek onun için aynı vacip olmuştur...

69.yapılması istenen fiilin belli olup olmaması açısından vacip kaç'a ayrılır?
MUAYYEN vacip ve MÜPHEM vacip olarak ikiye ayrılır...

70.MUAYYEN vacip nedir?

Şari'in mükellefin yapmasını istediği şeyi mükellefe seçme hakkı tanımaksızın kendisinin belirlemesidir.

71.muayyen vacibe örnek veriniz?

Namaz oruç haczekatgasp edilen malın geri verilmesiatın alınan malın bedelinin ödenmesi bu tür vacibe örnektir.

VACİPLERİN ÇOĞU MUAYYEN VACİPTİR..

72.muayyen vacibin sonucu nedir?

Mükellef Şari'in kendisi için belirlediği şeyi yerine getirmediği sorumluluktan kurtulamaz...

73.MÜPHEM vacip nedir?

Şariin birkaç işten birini belirlemeyip seçimi kendisine bıraktığı vaciptir...

Mükellefin tercihine bırakıldığı için diğer adı da MUHAYYER vacip tir.

74.müphem vacibe örnek veriniz.

Yemin kefareti..ya ailene yedirdiğinin orta hallisinden 10 fakiri yedireceksin ya 10 fakiri giydireceksin ya da bir köle azat edeceksin....mükellef istediğini seçer

ve kefarete borcu ödenmiş olur...

75. müphem vacibin sonucu nedir?

Mükellef seçeneklerden birisi yapar yükümlülükten kurtulur hiçbirini yapmazsa günahkar olur cezayı hak eder.

76. vacibin tüm kısımlarının bir vacipte toplanması mümkün müdür? Örneklerle açıklayınız...

Mümkündür ama şart ta değildir....örneğin 5 vakit namaz vakit açısından ; mukayyed – miktarının belli olması açısından ; mukadder- mükellef açısından ; aynı-istenen fiilin belirli olması açısından muayyen vaciptir.

77. MENDUP nedir?

Yapılması istenmekle beraber terk edilince kınamanın olmadığı fiildir...yapılması terk edilmesinden daha iyidir.

78. hanefiler dışındaki usulcülerin çoğunluğunun eşanlamlı olarak kullandıkları terimler nelerdir?

Mendup-müstehap-nafile ve sünneti eşanlamlı olarak kullanırlar...

79. SÜNNET nedir?

Terk edilmesi yasaklanmamakla beraber yapılması iyi görülen ve dinde gelenek haline gelmiş fiillerdir....ezanemaatle namaz kılma abdest alırken ağza su vermemelerin müekked sünnetleri...bu tür sünnetlere SÜNNETİ HÜDA denir...yapan sevap kazanır terk eden kınanır...

80. sünneti zevaid nedir?

Hz. Peygamber efedimizin yeme içme giyim kuşam gibi insan olması hasebiyle yaptığı fiillerdir...terk eden kınanmaz.

81. NAFİLE nedir?

Yapılması iyi görünmekle beraber gelenek haline gelmeyen fiillerdir. ikindi ve

yatı namazlarının öncesinde kılınan 4 rekat namazlar pazartesi ve Perşembe oruçları...yapan sevap kazanır terk eden kınanmaz...

82.HARAM nedir?

Kesinlikle yapılmaması istenen terk edilmesine sevap yapılmasına ceza verilen fiillerdir.

83.yasağınyasaklanan fiilin özülüyle ilgili olup olmamasına göre haram kaç ayrıılır?

Haram liaynihi(lizatihi) - haram ligayrihi olarak ikiye ayrılır...

84.liaynihi haram nedir?

Özü itibarıyla kötü olduğundan yasaklanan fiiller...adam öldürmezine etmehırsızlık murdar et satma avlenilmesi yasak olan yakınlarla evlenmegibi.

85.liaynihi haram olan fiilin sonucu nedir?

Fiilin temelden gayri meşru sayılmasıdır..bu fiil yapılırca bu fiile hiçbir meşru sonuç bağlanmaz batıl kabul edilir...örneğin hırsızlık meşru bir mülkiyet sebebi olarak kabul edilmez.

86.ligayrihi haram nedir?

Aslında meşru olmakla beraber haram kılınmasını gerektiren başka bi sebepten dolayı yapılması yasaklanan fiillerdir. Ramazan bayramının ilkkurban bayramının ilk üç günü oruç tutmak....alım satım meşrudur ama riba içerince yasaklamıştır....

87.ligayrihi haram olan fiilin sonucu nedir?

Hanefilerin dışındaki usulcülere göre tıpkı lizatihi haram gibi geçersiz sayılmasıdır....hanefiler ise böyle bir fiili ve bunun yasaklanmasını gerektiren diğer fiili birbirinden ayırarak her iki fiile farklı sonuçlar bağlar..(butlan ve fesad konusu)

88.MEKRUH nedir?

Terk edilmesi yapılmasından daha iyi olan fiildir...Cuma vakti ezan okunurken alışveriş yapmak gibi. Mekruh fiili yapan kişi cezayı hak etmez ancak bazı durumlarda kınanmayı hak eder...terk eden ise övülür...

89.hanefilere göre mekruh kaç a ayrılır?

2'ye..tahrime mekruh ve tenzihen mekruh...

90.tahrime mekruh nedir?

Harama yakın mekruhtur yapılması için yasaklanmıştır..bu yasak haberi vahid gibi zan ifade eden bi delile sabit olmuştur. Pazarlık üzerine pazarlık evlenme teklifi üzerine evlenme teklifi bu türdür.inkarı küfre götürmez...

91.tahrime mekruh hakkındaki görüşler nelerdir?

İmam Muhammede göre yapılması halinde cezanın hak edilmesi haram gibidir..yani vacibe karşılık gelir.

Ebu Yusuf ve Ebu Hanifeye göre ise bu mekruhu yapan kınanmayı hak eder şefaatten mahrum kalır...sünnete karşılık gelir.

92.tenzihen mekruh nedir?

Helale yakın mekruh...soğan ve sarımsak kokusuyla mescide gitmek bu türdendir...caz ve kınanmayı hak etmez ama faziletli davranmayı terk etmiş olur.

93.MÜBAH nedir?

Mükellefin yapıp yapmama konusunda serbest olduğu fiillerdir..sevap ya da günah yoktur.

94.AZİMET nedir?

Kulların özürlerine bağlı olmaksızın genel geçer olmak üzere ilkten konulmuş asli hükümdür.

95.RUHSAT nedir?

Kulların özleriyle bağılı olarak geçici olarak konulmuş istisnai hükümlerdir.

96.Hanefilere göre ruhsat hükümleri kaç türdür?

Dört türdür...ilk ikisi gerçek anlamda ruhsat diğeri ikisi mecazi anlamda ruhsattır...

97.birinci tür ruhsat nedir?

Bir fiilin haramlık sebebinin ve haramlık hükmünün devam etmesine rağmen mübah sayılması...örneğin ölüm veya bir organın yok edilmesi tehdidi ile ALLAH'ı inkara zorlanan kişi kalben imanını koruyarak sözle inkar edebilir...bunu yapmayıp azimete göre hareket ederek ölmeyi de seçebilir..Ammar bin Yasirin müşriklerin şiddetli işkencesi sonucunda sözle inkarının ardından efendimizin ona yine aynı durumla karşılaşarsa aynı şeyi yapmasını söylemesi buna örnektir...

Mükellef azimeti ve ruhsatı seçmekte serbesttir...azimeti seçip de ölürse günah işlemez hatta sevap kazanır...

98.ikinci tür ruhsat nedir?

Bir fiilin haramlık sebebinin bulunduğu halde haramlık hükmünün kaldırılarak mübah kılınması...yolcunun oruç tutmama ruhsatı gibi.

Bu tür ruhsatta mükellef zarar görmeyecekse Hanefilere göre azimete göre hareket etmesi daha iyidir...ancak ruhsatı tercih ederse de günah işlemiş olmaz...

Butür ruhsat zimete göre hareket etmeyi ortadan kaldırmayıp azimet ve ruhsattan birini tercih imkanı verdiği için Hanefilerce TERFİH RUHSATI olarak ta isimlendirilir...

99.üçüncü tür ruhsat nedir?

Bir fiilin haramlık sebebi ve hükmünün kaldırılarak mübah kılınması....ölüm tehdidi veya açlık ve susuzluktan ölme tehlikesiyle karşılaşan kişinin haram

olan bişeyi yiyip içmesi gibi...

Bu tür ruhsatta sabredip azimete göre hareket etmesi caiz değildir ruhsatı kullanmalıdır...azimeti seçip ölürse günahkar olur...azimete göre hareket etme imkanı kalmadığından Hanefilerce ISKAT RUHSATI olarak isimlendirilir...

100.yolcu için tanınan namazı kısaltma ruhsatı nasıl bir ruhsattır?

Hanefilere göre Üçüncü türden bir ruhsattır..."Bu ALLAH'ın bir sadakasıdır alın kabul edin " hadisinden dolayı bir seçme ruhsatı değildir...bu yüzden yolcunun namazı tam kılması CAİZ DEĞİLDİR....

Diğer ekollere göre ise ikinci türden bir ruhsattır azimete ve ruhsattan birini seçebilir...

101.dördüncü tür ruhsat nedir?

Önceki şartlardaki bazı ağır hükümlerin bizden kaldırılmış olması....namazın ibadethane dışında bir yerde kılınmaması malın dörtte birini zekat olarak vermeye imkanın haram olması gibi ağır hükümler bizden kaldırılmış veya hafifletilmiştir...MECAZEN ruhsat olarak isimlendirilir çünkü kaldırılan hükümlere göre hareket etme imkanın yoktur...

102.mukayyed vacibin yapış şekilleri nelerdir?

EDA : mukayyed vacibin kendi için belirlenmiş vakitte rükun ve şartlarına uygun olarak ilk defa yerine getirilmesi...

KAZA:vakti çıktıktan sonra yerine getirilmesi.

İADE: özür veya kusur sebebiyle eksik yapıldıktan sonra vakti içinde yeniden tam şekilde yapılması...

103.hanefilerin batıl ve fasit terimlerini kullandığı yerleri nasıldır?

Yapılan bir akdin rükunlerinde veya kurucu şartlarında eksiklik varsa bu durum akdi batıl kılar....eksiklik farklı bir yerdeyse örneğin satılan malın bedeli bilinmiyorsa veya ribalı bir akitse FASİT olur....batıl akde meşru bir akdin hiçbir sonucu bağlanmaz....fasit akde bağlanabilir....örneğin fasit akitte müşteri malı teslim almışsa mülkiyeti sabit olur ama fesadı gerektiren sebep

giderilmedikçe bu maldan faydalanması helal olmaz. Şafilere göre ise fesat sebebi ortadan kalka da akıt sahih hale gelmez.

104.Vaz'i hükümler nelerdir?

İlletsebeprükunşartmani...Hanefiler bir de alameti eklemişlerdir.

105.İLLET nedir?

İllet varsa hüküm var illet yoksa hüküm yoktur....hükümün varlığı ve yokluğu illete bağlıdır.....sarhoşluk şarap içmenin haram oluşunun illetidir

106.SEBEP nedir?

İlletle aynı şeydir ama illetten ayıran ; hükümün konulması ile durum arasında aklen kavranabilecek uygunluğun olmamasıdır...fecrin doğması sabah namazının vacib olması için sebeptir ama bunların arasında aklen kavranabilecek açık bir uygunluk yoktur...

107.sebep ve illetin aynı olması konusunda usulcülerin görüşleri nelerdir?

Bazı usulcüler tamamen aynı şeydir derken bazıları her illet sebeptir ama her sebep illet değildir derler....örneğin ramazan ayının girmesi oruç iken sadece sebep iken yolculuk hali aklen de kavranabildiği için hem sebep hem illettir...

108.RÜKUN nedir?

Bir şeyin varlığı kendi varlığına bağlı olan ve onun yapısından bir parça olan unsurdur...kıyamkıraatrükusecde namazın rükundur...namazın varlığı bunlara bağlıdır.

109.ŞART nedir?

Bir şeyin varlığı kendi varlığına bağlıdır ama o şeyin yapısından bir parça olmayan şeydir....abdest namazın şartıdır.

110.şart ile illet ve sebep arasında ne fark vardır?

İllet veya sebebin varlığı hükümün varlığını gerektirirken şartın varlığı hükümün

varlığını gerektirmez...namaz için sebep olan vaktin girmesiyle namaz vacip olur ama şart olan abdest almakla namaz vacip olmaz...

111.MANİ nedir?

Varolması halinde sebebe hükmün bağlanmasını veya sebebin gerçekleşmesini engelleyen durumdur....mani ya hükmün mani'idir ya da sebebin mani'idir....hükmün mani'i olması :varisin miras bırakan kişiyi kasten öldürmesi akrabalık bağının olmasına rağmen miras hükmünün gerçekleşmesine manidir. Sebebin mani'i: kişinin nisabi eksilten borcu varsa bu borç zekatın vacip olma sebebinin gerçekleşmesini engeller...sebeb gerçekleşmeyince zekat ta vacip olmaz....

112.akıl şer'i bir hükme ulaşmanın yolu olup olmadığı konusunda Sünni ve mutezili usulcülerin tartışmaları nasıl adlandırılır?

HÜSÜN VE KUBUH (iyilik ve kötülük) meselesi

113.usulcülerin hüsün kubuh yaklaşımları nelerdir?

Mutezileye göre ; akıl bazı fiillerin iyi veya kötü olduğunu bilirŞariin emir ve nehyi de bunu destekler...

Eşarilere göre; akıl fiillerin iyi ya da kötü olduğunu kavrayamaziyilik ve kötülük Şari'in emriyledir...

Maturidilere göre ise; akıl bazı fiillerin iyi ya da kötü olduğunu bilir ama bu bilgisine yükümlülük bağlayamaz...

114.mükellef kimdir?

Hükmün muhatabı olan kişidir.

115.kişinin mükellef olması için ne gerekir?

Hitabı anlayacak seviyede akla sahip olması gerekir...yükümlü olması için aklen de br seviyeye gelmeli bu da temyiz gücüne sahip olarak büluğa ermesiyle olur...

116.temyiz gücü nedir?

İyiye kötüden ayırt etme gücüdür..söz ve davranışlara bakarak anlaşılabilir.

117.bülüğ nedir?

Erkeğin babakızın anne olma özelliğini kazanmasını sağlayan alametlerle sabit olur...alametler görülmezse çoğu fakihe göre 15ebu hanifeye göre ise erkeklerde 18kızlarda 17 yaş hükmen bülüğe erme yaşıdır...

118.ehliyet ne zaman başlar?

Anne karnındaki cenin safhasından...

119.insan hayatı kaç dönemdir?

1. cenin dönemi: ana rahmine düşmesinden doğuma kadar geçen süre.
- 2.temyiz öncesi küçüklük dönemi:doğum ile 7 yaş arası dönem.
- 3.temyiz sonrası küçüklük dönemi: yedi yaş ile bülüğ arası dönem
4. bülüğ çağı sonrası dönem: bülüğdan ölene kadarki dönem.

120.rüşd nedir?

Kişin özellikle mali konularda dikkatli ve basiretli davranacak bir olgunluk seviyesine ulaşmasıdır ve bülüğdan sonra gelir...

121.ehliyet kaç kısımdır?

Vücub ve eda ehliyeti olarak 2.

122. vücub ehliyeti nedir?

kişinin haklara sahip olabilme borç altınagirebilme ehliyetidir.temelini insanlık vasfı oluşturur..akıl ve rüşdle ilgisi yoktur.cenin bile bu vasfa sahiptir. Bu açıdan eksik ve tam olarak ikiye ayrılır.

123.eksik vücub ehliyeti nedir?

Sadece cenin içindir onun lehine bazı hakların sabit olması sağlar....cenin lehine sabit olan hakların ve malların korunması için bir yed-i emin tayin

edilir.

124.tam vücut ehliyeti nedir?

Haklara sahip olmanın yanında bazı borçların altına da girmesini sağlayan ehliyet türüdür...doğumla başlar ölene kadar sürer...

Temyiz çağına ermemiş küçük çocuklar ile akıl hastaları için de sabittir...bunlar da başkasının malına zarar verince ödemekle yükümlüdürler..ihtiyaç duymaları halinde yakın akrabalarının nafakaları ile sorumlu tutulmaları da mali yükümlülüklerinin bir sonucudur.

125.eda ehliyeti nedir?

Kişin hukuken geçerli sayılabilecek fiiller ortaya koyabilmesini sağlayan ehliyettir...FİİL EHLİYETİ de denir.akıl ve temyiz gücüne dayanır.temyiz dönemi ile başlar bülüğ ve rüşd çağı ile tam hale gelir...her ne kadar temyiz öncesinde küçük çocuğun akıl ve temyiz gücü oluşmaya başlasa da bu yok kabul edilir...bu açıdan 2 ye ayrılır:

126.eksik eda ehliyeti nedir?

Temyiz çağına erişen küçüğün ehliyetidir.yardım ve desteğe ihtiyaç duyar bunu da velisi sağlar...mümeyyiz küçüğün ceza ehliyeti de yoktur ancak ekik eda ehliyeti ile bazı hükümler sabit olur.

127.mümeyyiz küçük ibadetlerden sorumlu mudur?

Değildir ama yaptığında sahih olur ve sevap kazanır.

128.kul hakları açısından mümeyyiz küçüğün tasarrufları nelerdir?

3 kısımdır.bunlar :

1. sırf yararına olan tasarruflar: hibesadakavasiyet ve hediye kabul etmesi...velisinin izni olmaksızın geçerlidir.

2.sırf zararına olan tasarruflar: hibe ve vasiyette bulunmakborç ikrarıborç vermekvaki gibi şeyler velisinin izni olsa bile geçerli değildir.

3.yarar ve zarar ihtimali bulunan tasarruflar: alım-satımkiraortaklık sözleşmesi

gibi...bunlar sahih olarak gerçekleşir ama fiil olarak işlerlik kazanması velisinin onayına bağlıdır..onaylamazsa yapıldığı andan itibaren batıl olur hukuki bir sonuç doğurmaz.

129.bu görüşleri kim kabul eder?

Bunlar maliki ve Hanefilerin görüşüdür...Şafiilere göre mümeyyiz küçüğün yaptığı tasarruflar batıldır..hanbeliler ise velisinin önceden izin vermesine bağlıdır sonradan izin verse de geçerli olmaz.

130.tam eda ehliyeti nedir?

Kişi büluğa erip akıl ve temyiz gücünün olgunlaşmasıyla buna sahip olur....namaz oruç zekat hac gibi dini vecibelerden sorumludur.cezai ehliyet devreye girer.hukuk karşısında her yönden mükellef olmuştur.

131.ehliyet arızaları nedir?

Kişinin ehliyetini daraltan veya tamamen ortadan kaldıran durumlar...sadece eda ehliyeti için geçerlidir...semavi ve mükteseb olarak 2 ye ayrılır.

132.semavi arızalar nedir?

Gerçekleşmesi kişinin elinde olmayan arızalardır..müktesebden daha güçlüdür..

133.belli başlı semavi ehliyet arızaları nelerdir?

Küçüklük : tabii bir durumdur ama ehliyete aykırı olduğundan arız sayılmıştır. akıl hastalığı: bu kişiye mecnun denir.eda ehliyetinden tamamen yoksundur. ateh (akıl zayıflığı): bu kişiye ma'tuh denir...ehliyet olarak mümeyyiz çocuk gibidir.

Ayrıca baygınlıkuykuunutmahayız ve nifashastalıkölüm ve kölelik te sayılır.

134. müktesep arıza nedir?

Gerçekleşmesinde kişinin rolü olan arızalardır.

135.belli başlı müktesep arızalar nelerdir?

SEFEH : gerçekte akıllı olsa da malı konusunda aklın ve şer'in gereklerine aykırı davranmaya sevkeden hafiflik ve tedbirsizlik halidir.malını saçıp savurana sefih denir.bu ehliyete mani değildir ancak hukuki tasarruflarında bir kısıtlama (HACİR) getirilebilir.hacir konulduğunda sefih mümeyyiz küçük gibidir.

SARHOŞLUK :sarhoşluğun hükümlere etkisi mübah ve haram olmasına göre iki şekilde değerlendirilir...

mübah yolla olan sarhoşluk örneği;zaruret halinde ve tehdit altında içki içme ve tedavi amaçlı uyuşturucu madde alma sonucu sarhoş olma..bu türde hukuken sorumlu olunmaz.hukuki tasarrufları geçersizdir.ceza da uygulanmaz..bayılan kimse gibidir.

Haram yolla olanı da malumuz bilerek haram maddelerin alınmasıyla olan sarhoşluktur...Hanefi ve Malikilere göre mükellefiyeti kaldırmaz..sarhoşken işlediği suçtan sorumludur kişicezalandırılır.alım satım boşama gibi tasarrufları geçerlidir.sadece dinden dönmesi ve zina gibi suçlar konusunda ikrarı geçerli sayılmaz...Şafii ve Hanbelilerde ise irade şartı olduğundan hukuki tasarrufları geçerli olmaz.şüphe ile düşen kısas ve had cezaları da uygulanmaz.

İKRAH : korkutma ve tehdit yoluyla kişiye istemediği bişeyi yaptırmaktır.zorlayana MÜKRIH zorlanana MÜKREH denir.ikrahın hukuken dikkate alınabilmesi için mükrihin yaptığı tehdidi yerine getirebilecek güçte olması şarttır..

136.ikrahın hükümlere etkisi konusunda bilinmesi gereken kavramlar nelerdir?

İhtiyar ve rıza...

İHTİYAR : bir şeyi yapıp yapmama konusunda bilinçli bi tercihte bulunmak.

RIZA: BİR ŞEYİ İSTEYEREK KABULLENME.

137.hanefilere göre ikrah kuvveti ve etki derecesine göre kaçaya ayrılır?
İkrahı mülci ve ikrahı gayri mülci olarak ikiye ayrılır.

İKRAH-I MÜLCİ (tam ikrah) : öldürme veya bir organı yok etme tehdidini içeren ikraktır ihtiyarı bozar rızayı yok eder.

İKRAH-I GAYRI MÜLCİ (eksik ikrah) : kısa süreli hapis veya dövme tehdidini içerir rızayı kaldırır ama ihtiyarı bozamaz.

Her iki türüyle de ikrah ehliyete aykırı bir durum değildir çünkü akıl ve bülüğü mevcuttur.

138.İkrahın sözlere etkisi nedir?

İkrahın konusu borçlenme boşama gibi birşeyse ikrahın iki türü de geçersizdir.

139.İkrahın konusu sözlü tasarruflar ise Hanefiler bunu kaçaya ayırır?
İkiye...

Birincisi : bu söz alım satım kirarehin gibi feshedilmeleri mümkün olan tasarruf ise bu tür tasarruf batıl olmaz fasit olur..çünkü ikrah rızayı kaldırırsa da ihtiyarı tamamen iptal etmez..rıza ise akitlerin rükun ve kuruluşu değil sıhhat şartıdır..bu yüzden batıl değil fasit olur.

İkincisi: bu söz evlenme boşama nezir ve yenin gibi feshedilmesi mümkün olmayan tasarruf ise mükrehin ikrah sonucu yaptığı tüm tasarruflar geçerlidir sonuçlarını doğurur.

140.hanefiler dışındaki çoğunluğun görüşü nedir?

İster feshedilmesi mümkün olsun ister olmasın ikrah altındaki tüm sözlü tasarruflar geçersizdir.

141.İkrahın fiillere etkisi nedir?

İkrahın konusu haksız yere öldürme haram olan birşeyi yeme içme başkasının malını telef etmeye zorlama şeklinde ise ikrahın hükmü fiilin türüne göre değişir.

142.mükrehin ikrah altında yapması vacip olan fiiller nelerdir?

Domuz eti yemeyeiçki içmeye zorlanması bu türdendir..mükreh zorlandığı fiilleri yapmaz da ölürse veya bir organını kaybederse günahkar olur...çünkü ALLAH aruret durumunda bunları mübah kılmıştır.

143.mükrehin ikrah altında yapması mübah olan fiiller nelerdir?

Mükrehin inkar etmeye zorlanmasıbaşkasının malını yemeye zorlanması bu türdendir. Bu fiilleri yapması mübahtır ancak yapmayıp sabreder ve sonucunda ölür veya bir organını kaybederse günah işlemiş olmaz aksie sevap kazanır...başkasının malına zarar vermeye zorlandığında tazmin ile sorumlu olan mükreh değil mükrihtir.

144.mükrehin ikrah altında hiçbir şekilde yapması caiz olmayan fiiller nelerdir?

Haksız yere birini öldürmesi ve zina etmesi bu türdendir...hayatını kaybetse bile ikrah altında bu fiilleri yapması kesinlikle haramdırçünkü nasıl kendi canı ve namusu dokunulmaz ise başkasınınki de aynı şekilde dokunulmazdır.

145.mükrehin adam öldürmesi halinde verilecek ceza hakkındaki görüşler nelerdir?

Çoğunluğa göre kısas cezası uygulanır.ancak Ebu Hanife ve imam Muhammed'e göre kısas cezası mükrihe uygulanır çünkü mükreh alet konumundadır..çoğunluğa göre ise mükrehe uygulanır.çünkü öldürmesi haram olduğu halde öldüren mükrehtir..Ebu Yusuf'a göre ise kısas uygulanmaz mükrihin diyet ödemesi gerekir.

146.ehliyete etkisi son derece sınırlı olan ve sadece bazı hallerde mazeret sayılan müktesep arızalar nelerdir?

Cehalethezl (ciddiyetsizlikşaka) hata ve yolculuk.

147.hükme konu olan fiillerin şartları nelerdir?

1.fiil yapılabilir ve mükellefin gücü dahilinde olmalıdır.."teklifi ma la yutak caiz değildir" sözü imkansız bir şey ile kişiyi yükümlü tutmak şer'an caiz değildir anlamına gelir.

2.fiilin mükellef tarafından tam olarak biliniyor olması gerekir..bilmekten kasıt bilme imkanına sahip olması anlamındadır..

148.hükme konu olan fiiller nelerdir?

ALLAH hakkıyla ilgili fiiller ve kul hakkıyla ilgili olan fiiller.

149. bir hakkın ALLAH hakkı mı kul hakkı mı olduğunu belirleyen nedir?

Hakkın düşürülmeyeaffedilmeye elverişli olup olmamasıdır...hiç kimsenin düşürmeye hakkı olmayan ve yerine getirmekte gevşeklik gösteremeyeceği haklar ALLAH hakkıdır..ibadetlerkamu düzeni sağlayan hükümlerin ilgili olduğu fiiller...

Hak sahibi tarafından affedilmesi mümkün olan fiiller kul hakkı kapsamına girer...

150.sırf ALLAH hakları kapsamındaki fiillerde bulunması gereken özellikler nelerdir?

ibadetmeunet (mali külfet) ve ukubet(ceza) niteliklerinden biri bulunmalıdır.

151.bu üç nitelikten birinin bulunduğu haklar kaçaya ayrılır?

SEKİZ KISIMA AYRILIR.

1. sırf ibadet anlamı taşıyan fiiller:din ve toplumun düzenini oluşturan fiiller.imannamazoruçhaccihad...Hanefilere göre zekatta buna girer.

2. ukubat-ı kamile(tam ceza niteliği taşıyan fiiller) : kazf haddi dışındaki hadler (şar'î tarafından miktarı ve niteliği belirlenen cezalar) bu kısma girer.bunlar toplumun tümünün yararı içindir..hiç kimse bu cezaları düşüremez veya uygulamada gevşeklik gösteremez.bu cezaların uygulanması devlet başkanına veya görevlendirdiği kişiye aittir.

3. ukubatı kasıra (kısmen ceza niteliği taşıyan fiiller) : murisini öldüren kişinin mirastan mahrum edilmesi bu kısma girer.çocuk için geçerli değildir.

4. ibadet niteliği taşıyan cezalar : yemin oruçziharhata ile adam öldürme kefareti gibi kefaretlar bu kısma girer..bu kefaretlar ibadet türü fiillerle yerine getirildiğinden zimmiler (gayri Müslimler) kefaretle sorumlu tutulamazlar.
5. meunet anlamı taşıyan ibadetler : fitir sadakası bu türdendir...bir kimseyi başkası sebebiyle vacip olmasitam ehliyetin şart olmaması fitir sadakasının meunet yönünü gösterir..sadaka denmesi; oruçlu için bi arınma olmasiedasında niyetin şart olması da ibadet yönünü gösterir...
6. ibadet anlamı taşıyan meunet : toprak mahsullerinden 10 da 1 veya 20 de 1 alınan öşür bu gruptandır.öşürarazinin vergisi olması sebebiyle meunet mali bir yükümlülüktür..topraktan çıkan ürünün de zekatı konumundadır bu yönüyle de ibadet anlamı taşır.
7. ukubet anlamı taşıyan meunet : gayri Müslimlerden alınan toprak vergisi (haraç) bu kısma girer.haraç mali bi yükümlülüktür ama gayri Müslimlerden alındığı için kısmen ceza niteliği taşır.
8. bizzat kaim (müstakil) haklar : bir kimsenin uhdesinde sabit olmayanborçlusu olmayan haklardır.ganimetmaden ve toprak altından çıkarılan hazinelerden beşte bir oranında alınan vergiler bu kısma girer

152. kul hakkının ortak özelliği nedir?

Hak sahibi dilerse hakkının yerine getirilmesini isterdilerse bir bedel karşılığında veya karşılıksız hakkından vazgeçebilir...

153.ALLAH hakkının ağır bastığı fiiller nelerdir?

Kendisinde iki hak birleşmekle beraber ALLAH hakkının ağır bastığı fiillerdir..Kazif suçu (iffetli kadına zina isnadında bulunma) na verilen ceza (haddi kazf) böyledir...iftiraya uğrayan kişiden ithamın giderilmesi yönüyle kul hakkı mevcuttur....kazif suçu namusu lekeleyenşeref ve itibarı sarsan bir suç olduğundan cezalandırılmasında toplumun yararı vardır bu yönüyle ALLAH hakkıdır...Hanefilere göre kazif cezasındaki ALLAH hakkı kul hakkından ağır basar.şafiilere göre ise kul hakkı ağır basar.

154.kul hakkının ağır bastığı fiiller nelerdir?

İki hak birleşmekle beraber kul hakkının ağır bastığı fiillerdir...kasten adam öldürene kısas uygulanması böyledir...bu cezanın uygulanması yaşam hakkının korunması toplum güvenliğinin sağlanması ve suçların azaltılması yönüyle kamunun yararınadır ve bu yönüyle ALLAH hakkıdır....diğer yönden bu cezanın uygulanmasında maktulün yakınlarının menfaati vardır.bu da katile duyulan intikam duygusunun yok edilmesidir.bu yönüyle de kul hakkıdır.işlenen suçtan en fazla maktulün yakınları mağdur olduğundan kul hakkı ağır basar..maktulün velisi istemezse kısas uygulanmazdiyet te isteyebilir...yine kul hakkı ağır bastığı için maktulün velisinin cezayı infaz edecek görevli nezaretinde usulüne uygun olarak cezayı bizzat infaz etme hakkı da vardır...

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

1.İslam hukukunun temel kaynağı nedir?

Vahiy

2.vahiy kaynaklı olması beşer müdahalesine kapalı olduğu anlamına mı gelir?

Hayır.çünkü Kur'an ve sünnette insanların karşılaşacağı tüm problemlerin birebir ve ayrıntılı çözümleri yer almaz..

3. Nass nedir?

Kur'an ayetleri ve Hz. Peygamberin sözleri genel olarak bir düzenleme içeren söz veya metin anlamında " nass" diye isimlendirilir.

4.ictihad hangi soru üzerine ortaya çıkmıştır?

Sınırlı nassların sınırsız hayat olaylarına nasıl yeterli olacağı sorusu.

5.ictihad nasıl bir faaliyettir?

Nasslar üzerinden yürütülen bir faaliyet olmakla beraber esas itibarıyla insan aklın ve birikiminin devreye girdiği beşeri bir faaliyettir.

6.İslam hukukunun sistemleştirilmesi hangi faaliyet sonucu gerçekleşmiştir?
Şahsi akıl yürütme anlamındaki rey icihadının devreye girmesiyle....

7.İctihadın fıkıh usulünün temel kavramlarından biri haline gelipzengin doktriner tartışmaların doğması hangi dönemdeki fıkhi gelişmelerin ürünüdür?

Mezheplerin teşekkül ettiği dönem.

8.Şer'î hükümlerin belirlenmesinde rey'in kullanılmasına kapı aralayan hangi tartışmalardır?

Doğrudan Peygamberlik alanına girmeyen konularda (devlet yönetimiordunun idaresimeyve ağaçlarının aşılması gibi) ilahi bildirim almaksızın kendi inisiyatifiyle karar vermesinin mümkünlüğü herkesçe kabul görmüştür...fakat şer'î hükümlerde kimi usulcüler ; açıklamalarının Kur'an gibi vahiy mahsulü olduğukimleri de rey ve ictihaddan kaynaklanmasının mümkün olduğunu ileri sürmüştür.işte bu tartışma rey faaliyetinin temellendirilmesine yardımcı olmuşreyin kullanılmasına kapı aralamıştır...

9.kitap ve sünnette bulunmayan konularda rey'ini devreye sokacağını söyleyip Peygamber Efendimizden de onay alan Sahabe Efendimiz kimdir?
Muaz B.Cebel

10.fıkıhın rasyonel prensiblerinin oluşmaya başlamasıfıkıhta sistemleşme dönemine geçilmesi hangi faaliyet sonucu gerçekleşmiştir?

Şahsi akıl yürütme anlamındaki rey icihadının devreye girmesiyle....(6 .ve 10 . sorular tek soru olarak ta sorulabilir arkadaşlar)

11.başta hulefai raşidin olmak üzere ashabın ictihad faaliyeti ne tür sebeplerle gelişerek devam etti?

Ülke coğrafyasının giderek genişlemesiyeni ve farklı problemlerin ortaya çıkışıyabancı kültürlerin etkisi gibi sebeplerle...

12.ictihadınfıkhın genel teorisi içinde merkezi bir yer edinmesin önemli merhaleleri nelerdir?

Kelami tartışmalar Hicaz v Irak fıkhının ekolleşip daha sistematik hale gelmesi imam Şafii'nin Sünnet ve kıyasa vurgu yaparak geliştirdiği fıkıh metodolijisi önemli merhalelerdir..

13.şia'da özellikle ilk dönemlerde re'y ve ictihada başvurmanın kabul edilmeyişi neyle alakalıdır?

Salt akidevi bir temelden ziyade tepkisel bir tavrın ürünüdür Şia'nın düşüncesi..

14.Şia'da ictihad fikrinin doğup gelişmesi neden çok gecikmiştir?

Hz.Peygamber'in hem siyasi hem teşrii otoritesinin "masum imam" anlayışıyla devam ettirildiği ve nas dönemi 12 imama kadar uzanmakta olduğu için gecikmiştir...

15.sünnimutezili ve şii bütün fıkıh mezhepleri arasında görüş birliği olan konular nelerdir?

- Hükümün ALLAH'a ait olduğu
- Bütün hükümlerin inanların maslahatlarını sağlamak için konulduğu
- Karşılaşılan her olayın naslarda doğrudan (nassen) veya dolaylı (delaleten) bulunduğu
- Din hususunda delilsiz konuşmanın yanlış olduğu

16.farklı bakış açıları hangi konulardadır?

Dolaylı olarak bulunduğu varsayılan hükümlerin çıkarılmasının nasıl ve hangi yolla olacağıyani nasların potansiyel yeterliliğinin hangi yolla gerçekleştirileceği konusunda farklı bakış açıları vardır...

17. istinbat ve kıyas gibi kavramların ictihadın kapsamında olmasıyla ictihad neler sağlamaktadır?

Bu içerik ve işleviyle ictihad nassın alternatifi değil onun açıklanmasının yani

sabit naslarla değişen ve gelişen hayat problemlerini karşılamının bir yolu olmaktadır...

18.geniş ölçüde istihsan ve ıstıslahın da dahil olduğu rey ictihadının öncüleri kimlerdir?

Ebu Hanife ve İmam Malik

19.İmam Şafii daraltarak ictihad faaliyetini neye eşitlemiştir?
Kıyasa...

20.istihsan ve ıstıslah yanında kıyasa da karşı çıkıp rey alanını tamamen kapatan ve ictihadı kendi terminolojisindeki "İSTİDLAL"e indirgeyen kimdir?
DAVUT EZ ZAHİRİ

21.Zahiriler özellikle İbni Hazm'ın ictihad konusundaki iddiaları nelerdir?

- Dinin tamamlanış olduğunu
- dolayısıyla Hz. peygamberin teşrii yetkisinin devmına ihtiyaç bulunmadığını
- kıyasın ALLAH'ın emirlerine ilavede bulunmak anlamına geldiğini iddia etmişler
- ictihadın rey ve kıyastan farklı olduğunu
- ictihad işinin ümmetin tümüne teşmil edildiğini
- herkesin kendi konumuna gre ictihad etmek durumunda olduğunu belirtmişler...

22.ictihadın meşruiyetinin temellendirilmesi daha çok ictihadın hangi türü üzerinden yapılmış?

KIYAS...kimileri kıyasın meşruiyetini akli delillerle kimileri de şer'i delillerle ispat etmeye çalışmışlar..

23.ictihad nasıl bir yöntemdir?

.ictihad yeni bir şey ortaya koyma gücüne sahip olmayan ve mevcut nasları "beyan" dan öte bir anlam taşımayan bir yöntemdir...

24.ictihad faaliyetinin beyan kabul edilmesi neler sağlamaktadır?

- İctihadla ulaşılan sonucun yeni bir şeriat ortaya koyma olmadığını gösterir.
- Hz.Peygambere tanınan beyan yetkisin ümmeteümmetin müctehidlerine intikal etmesine zemin hazırlamaktadır...

25.ictihadın meşrulaştırılması nasıl sağlanmaktadır?

Müctehidlerinayette itaat edilmesi emredilen “ulul emr” kapsamına dahil edilmesi ve ictihad yoluyla hüküm elde etmenin ALLAH’ın indirdiğiyle hükmetme anlamında olduğunun gösterilmesiyle...

26.İctihadın ALLAH’ın iradesini keşfetme çabası olduğu halde dogmatik olmaması nasıl izah edilebilir?

Anlama ve yorumlama yetkisinin Hristiyanlıkta olduğu gibi muayyen kişi veya kurumlara değil ümmet arasından ehliyetli kişilere bırakılmasıyla izah edilebilir...

27.bir ictihad nasıl bağlayıcı hale gelir?

Farklı ictihadlardan birinin kamu otoritesinin iradesiyle kanunlaştırılması durumunda....

28.ifta (fetva verme) ve kaza (yargı) neyle ilgilidir?

İctihad şer’i hükme ulaşma yoluyla ilgiliyken ifta ve kaza ulaşılan sonuçları uygulanmasıyla ilgilidir...yani kaza ve ifta ictihadın kurumsal ve resmi işleyişini temsil etmektedir...

29.bir müftinin fetvasını bağlayıcı hale getiren şey nedir?

Sizin bir ön araştırma sonucunda o fetvanın doğruluğuna kanaat getirirmanızdır...

30.ictihad hangi kelimedenden türemiştir?

Çaba göstermekbütün gücünü harcamk anlamındaki “cehd” kökünden.

31.ictihad ın kelime anlamı nedir?

- Bir şer'i hüküm hakkında bir kanaate ulaşmak için bütün gücünün harcanması...
- bu çabayı gösteren kişiye MÜCTEHİD
- hakkında ictihad edilen konuya da MÜCTEHİDÜN FİH (ictihadi mesele) denir...

32.ictihadın istidlalden farkı nedir?

İstidlallafızların delalet ettiği anlamları belirleme faaliyetidir ve doğrudan dilin kuralları ile ilgiliyen ictiad daha çok anlamlaanlam ekseninde hükmün belirlenmesiyle ilgilidir...

33.tarihsel tecrübede ictihad kaç kısımda değerlendirilir?

1) kurucu ictihad 2) mezhep içi ictihad olarak 2 kısımda.

34.KURUCU İCTİHAD nedir?

Ebu HanifeMalik ve Şafii gibi ekol kurucuların kendi zamanlarındaki tüm birikimi eleyip seçerek tutarlı bir yapının (MEZHEP/ EKOL) kurulmasıyla sonuçlanan ictihaddır...

35.ihtiyar nedir?

Kurucu ictihadda işe yarayan malzeme seçilip alındığı için bu seçim faaliyeti klasik literatürde ihtiyar (seçme) terimiyle ifade edilmiştir...

36.ictihad kapısını kapanması hadisesi nedir?

Seçip alma işinin sonsuza kadar silbaştan yeniden tekrarlanmasının anlamsızlığı hatta sakıncaları nedeniyle İslam bilginleri arasında bu seçmenin bir noktada durdurulması fikri hakim olmuştur...seçip alma işinin son bulduğu vakti belirtmek üzere ekolleşme süresini içine alan ve hiçbir şekilde hicri 3. asrın sonuna varmayan çeşitli tarihlemeler yapılmıştır...işte haklı haksız çeşitli eleştiriler yöneltilen ictihad kapısının kapanması hadisesi budur. (ne güzel yeni bişey daha öğrendik J)

37. bu seçme faaliyetinin tamamlanması ve ekollerin kurulması ne sağlamıştır?

Artık bireysel olarak kimsenin geriye dönüp yapılan genel seçme faaliyetinden arta kalan herhangi bir hadis veya sahabe sözüne tutunmasının önünü de kapatmıştır...zaten seçilmiş ve en güzel olanlarıyla bir yemek yapılmış artık kalan işe yaramaz malzemeyle yeni bir yemek yapma girişimi anlamsız varsayılmaktadır..

38.MEZHEP İÇİ İCTİHAD nedir?

Ekolleşme sürecinin sonunda her bir ekol mensubu fakihin kendi ekol sistematığında yaptığı ictihaddır.

39.mezhep içi ictihadın önü neden kapatılmamış?

Bu sistemin kendi kendini inkar ve imha etmesi yok oluşa mahkum etmesi anlamına gelir (mantıklı.)

40.müctehidler tabi tutulduğu en yaygın ikili tasnifler nelerdir?

- Mutlak müctehid-mukayyed müctehid
- Mutlak-müntesib
- Müstakil-müstakil olmayan
- Şeriatta müctehid-mezhepte müctehid

41.bu tasniflerdeki mutlak müctehidmüstakil veya şeriatta müctehid terimleri kimler için söylenmiştir?

Kurucu ictihad faaliyetinde bulunan Ebu Hanife ; Malik ve Şafii gibi müctehidler için

42.çoğu Şafii ve Hanbeli usulcülere göre mukayyedmüntesib müctehid kapsamında yer alan müctehidleri sıralayınız.

- mutlak müntesib müctehid: Hüküm ve delilde mezhep imamını taklid etmeyip sadece ictihad ve fetvada onun metodunu izleyen ve onun

mezhebine davet eden müctehid...

· ashabul vücu: İmamının usulünü ve kurallarını aşmaksızın müstakil olarak delili takrir edebilen tahrir ve istinbata muktedir olan müctehid...

· vücu sahiplerinin seviyesine ulaşmamış ama fakihün nefis olan imamın mezhebine vakıf delilleri tanıyan ortaya koyup destekleyebilen müctehid.

· Mezhebi öğrenip nakletmek ve anlatmakla meşgul olan kişi..nakillerine ve nekle dayanarak verdikleri fetvaya itimat edilir...

43.hanefiler tarafından yapılan “ TABAKATÜL FUKAHA” başlığı altındaki derecelendirme ne şekildedir?

- Mutlak müctehid
- Mezhepte müctehid
- Mesailde müctehid
- Ashabül tahrir
- Ashabül tercih
- Ashabül temyiz
- Mukallid

44.tarihsel tecrübedeki icthad faaliyetinin mahiyetini daha iyi anlamak için icthad kaç kısımda incelenir?

Şer’i icthad ve örfi icthad olarak 2 kısımda

45.örfi icthad nedir?

Şer’i hükümlerce doğrudan düzenlenmeyen ve daha çok cevaz alanı diye nitelendirilen alandaaklın gereklerine göre hüküm vermedir.işleyişi farklı olmakla beraber şer’i hukuka aykırı görülmezşeri hukukun ana ilke ve hedeflerinin denetimine tabii olması itibarıyla şer’i hukukun içine dahil edilir.

46.gerekli şartları kendinde toplayarak şeri hüküm çıkarma melekesini elde

eden kişiye ne ad verilir?

MÜCTEHİD

47.müctehid olmanın en temel şartları nelerdir?

1. Şer'i hükümlerin kaynaklarını çok iyi bilmelidir (Kur'ansünnet ve icma)...
- 2.kaynakları salt olarak bilmek yetmezictihad melekesine de sahip olmalıdır.
3. adalet sahibi olmalıdır.(bu şart ictihadla amel etmenin şartıdır)

48.Gazali gibi muhakkik usulcüler Kitab'ın ne kadarını bilmenin gerekliliğini söyler?

Tamamının değil şer'i hükümlere ilişkin 500 ayeti bilmenin yeterli olduğu görüşündedirler.bu bilme ezberleme anlamında değil ihtiyaç olduğu anda bulabilecek şekilde yerlerini bilmektir.

49.Gazali sünnet bilgisi konusunda ne düşünür?

Genel olarak müctehidin Ahkam hadisleri bilmesi yeterli görülür ve ezber şartı aranmaz...Gazali de müctehidin elinin altında Ebu Davud'un veya Beyhaki'nin SÜNEN 'i gibi ahkam hadisleri toplayan temel bir hadis kitabı bulundurmasını yeterli görmüştür.

50.bu görüşe katılmayan usulcüler kimlerdir?

Nevevi ve İbn Dakiku'l-id

51.usulcülerin müctehidde aradığı sünnet bilgisi neleri kapsar?

- Metin ve sened olarak hadisin bilinmesini kapsar.
- özellikle Hanefilere göre hadisin ulaşma yolunu yani mütevatir meşhur veya haberi vahid mi olduğunuravilerin hallerini bilmek de sened kapsamındadır.
- Hadisin sahihini ayıfından makbulünü merdudundan ayıracak ölçüde ravilere ilişkin cerh ve ta'dil bilgisi de rivayet kapsamındadır. (ancak Gazali ve takipçileri genel kabul görmüş hadislerin isnadını araştırmayı gerekli görmemiştir..ta'dil konusunda da Buhari ve Müslim gibi hadis imamlarının ta'dili ile yetinilebileceği görüşündedir.

52.müctehidin Arapça bilmesinin şart koşulmasının sebebi nedir?
Şeri hükümlerin 2 temel kaynağı olan Kur'an ve Sünnetin Arapça olması.

53.arapça bilgisinin asgari sınırını Gazali nasıl ifade eder?
Arabın hitabını ve kullanım adetianlayabilecek sözün açığını kapalıasını hakikatini mecazını özelini genelini ayırabilecek seviyedir...

54.arapça bilgisinin sadece lafızlarla ilgili konuda şart olduğunu anlamlara ilişkin konularda ise Şari'nin temel maksatlarını iyi kavramış olmanın yeterli olduğunu söyleyen kimdir?
MALİKİ USULCİ ŞATIBİ

55.naslardan hüküm çıkarmanın en yaygın kabul gören yöntemi nedir?
Kıyastır...müctehidin kıyasın şartlarınınhükümkısımmakbul ve merdud olanlarını bilmesi gereklidir.

56.müctehid olmak için kelim ilmini ve fikhın fûrunu bilmeye ihtiyaç var mıdır?

Çoğu usulcüye göre yoktur...derin kelim bilgisi yerine kişiyi Müslüman kılmaya yetecek ölçüde kesin inanç yeterlidir...

Fûru fikhın gerekli görülmemesinin sebebi ise bu dalın ictihad makamını elde ettikten sonra kazanılan bir ilim olmasındandır..ama usulcüler ictihad mertebesine de ancak fûruyla çok meşgul olmakla ulaşılabilidiğiniictihada alışkanlık kazanmanın yolunun da bu olduğunu ayrıca belirtmişlerdir.

57.literatürde söz edilen ilave şartlar nelerdir?

- Hz.peygamberin siyerini bilmek
- Genel kuralların bilgisine sahip olmak
- İçinde yaşadığı toplumu ve adetlerini tanımak
- Dinen ithama yol açacak davranışlardan kaçınmak (adalet)
- Toplum tarafından fetvaya ehil görülmek

· Kendisini ehil görmek

Bu şartların bir kısmı esas itibarıyla ictihadın değil fetva görevinin gereğidir....özellikle ADALET yani farzları ifa etme ve büyük günahları işlemekten kaçınma şartı fetvayla ilgilidir.

58.adalet şartını taşımanın önemi nedir?

İctihad için gerekli diğer tüm şartları taşıdığı halde bu özelliği taşımayan kimsenin fetvasınıntıpkı rivayetinin ve şahitliğinin kabul edilmemesi gibi kabul edilmeyecektir....GAZALİ adalet şartını ictihad için değil fetvanın kabulünün şartı olarak görmüştür....

59.ictihad ehliyetinin şartları nelerdir? (derli toplu yazmak istedim)

- Yöntem bilgisi
- Arapça bilgisi
- Sünnet bilgisi
- İcma bilgisi
- Kur'an bilgisi

60.mecelle'deki "mevrid-i nasta ictihada mesağ yoktur" kuralı ne anlama gelir?

Ayet ve hadiste açıkça düzenlene bir konuda alternernatif hüküm getirerek ictihad edilemeyeceğiictihadın nasların düzenlemediği alanlarda olabileceğini ifade eder...

61.hakkında kesin delil bulunmadığı için ictihada açık olan ve hükmü ictihad yoluyla belirlenecek meseleye ne ad verilir?

MÜCTEHİDÜN FİH veya ictihadi mesele adı verilir.

62.hakkında kesin delil bulunan meselelerin ayrıntılarının ictihada açık olabileceğine dair örnekler veriniz.

Abdestin suyla sahih olacağı konusunda görüş birliği bulunurken gül suyu vb. sıvılarla abdest almanın caiz olup olmadığışarabın haramlığı kesin olmakla

beraber necis olup olmadığı Cuma namazının farz olduğu kesin olmakla beraber devlet başkanının iznine gerek olup olmadığı nikahın meşruluğu kesin olmakla beraber akid anında şahitlerin bulunmasının şart olup olmadığı gibi...

63. İctihadın yerinde yapılması ne demektir?

İctihadın izin verilen konularda yapılmış olması demektir.

64. Aklın incelemesine tabi olan nazari konular kaç kısma ayrılır?

Kat'i konular (kat'iyyat) ve zanni konular (zanniyyat) olarak 2 ye.

65. Kat'i konular kendi içinde kaç kısımdır?

Kelamiusulifiki olarak 3.

66. Kelami konular nedir?

Sırf akli olan konular. bu konularda gerçek tektir ...şariat gelmemiş olsa bile akli inceleme ile (nazar'ul akl) gerçek idrak edilebilir. bu gerçeği tutturamayan günahkar olur...eğer imani konularda ise kafir olur...diğer meselelerde ise gerçeği tutturamadığı ve saptığı için "günahkar"yakinen bilinen bir gerçeği tutturamadığı için " hatalı" sahabe arasında yaygın görüşe muhalefet ettiğinden " bid'atçı" olur...

67. Kelami konuların kapsamına neler girer?

Alemin sonradan yaratılmış olduğu (hudüs)

Alemi meydana getiren birinin olduğu (muhdıs) ve bunu zorunlu ve mümkün sıfatlarının olduğu

Peygamber gönderenin ve onları mucizelerle desteklemenin caizliği

Allah'ın görülmesi (rü'yetullah) nin mümkün oluşu

Olan biten her şeyin ALLAH'ın dilemesiyle olduğu gibi konular.

68. Usuli konular nedir?

İcmankıyasın ve haber-i vahid'in hüccet oluşu gibi konulardır.bu meselelerin delleri kat'i olup muhalefet eden günahkar ve hatalı olur

69.fıkhiyyat nedir?

ALLAH'ın dininde kesin olarak bilinen şeylerdir...namazoruç zekatın farzhırsızlıkzına ve içkinin haram olması gibi...

70.ictihadda hata-isabet meselesi ne tür konularla ilgilidir?

Kesin konular dışında kalan ZANNİYYAT zanni konularla ilgilidir...

71.ictihadda hatanın söz konusu olup olmayacağına göre kaç görüş vardır?

2 görüş vardır.

Birincisine göre; bir konuda ictihad edip farklı görüşlere ulaşan müctehidlerden sadece biri doğruyu tutturmuş dğerleri hata etmişti....bu görüşü savunanlar MUHATTIE adını alır...

İkincisine göre; bu müctehidlerin hepsi doğruyu tutturmuştur...bu görüşü savunanlara da MUSAVVİBE denilir...

72.TEADDÜDÜL HUKUK (doğruların çokluğu) ne ifade eder?

Her bir müctehidin isabet ettiğini savunanlara göre hakkında nas bulunmayan konularda önce bir hüküm yokturhüküm müctehidin zanına bağlıdır ve her birinin ulaştığı sonuç ALLAH'IN o konudaki Hükümüdür...buna teaddüdül hukuk denilir ve bu görüşü savunanlar KATIŞIKSIZ MUSAVVİBE olarak nitelendirilir...

73.el kavl bi'l-eşbeh tabiri ne anlatır?

Musavvibe grubundaki bazı kimselere göre ictihadi meselelerde ALLAH katında muayyen bir hüküm olmamakla beraber hükmü belirlemeye çalışılan meseleyle ilgili olarak " eğer ALLAH bir hüküm vermiş olsaydı ancak bununla hüküm verirdi" denilebilecek bir hüküm bulunmaktadır....kısacası; ALLAH'ın

muayyen bir hükmü yoktur fakat müctehidlerden birinin görüşü Şari'nin maksatlarına " en benzer " olanıdır...yani içlerinden birinin doğruluğunu kabul ederler...

74.ictihadın nakzı ne anlama gelir?

Önceki bir ictihadın hükmünün geçersiz sayılması..yeni bir ictihad önceki ictihadı ortadan kaldıramaz..ancak bir müctehidde gerçekleşen ictihad değişikliğinin bazı sonuçları olabilmektedir....bunun ilk sonucu; müctehidin yeni ictihadına göre hareket etme zorunluluğudur...ictihadını değiştiren bir müftinin fetvasıyla hareket eden mukallidin durumu ise tartışmalıdır...

75.ııraklı fakihlerin çoğunluğu müctehidin başka bir müctehidi taklidi konusunda ne düşünür?

Bunun olabileceği görüşündedirler...

76.bir alimin yalnız kendinde daha alim gördüğü birini taklid edebileceğini söyleyen kimdir?

MUHAMMED B. HASAN EŞ ŞEYBANI

77.MÜSTEFTİ nedir?

Fetva isteyen kişi....bir kimsenin müstefti sayılabılmesinin ilk şartı ictihad edecek birikim ve yeterliğe sahip olmamasıdır.

78.istifta uygulamasının meşruluğunu temellendiren nedir?

" bilmiyorsanız bir bilene sorun" (enbiya21/7) ayeti kerimesi ve asıl belirleyici olarak da sahabenin uygulamasıdır....

İSLAM HUKUKUNA GİRİŞ 7. ÜNİTE SORU VE CEVAPLARI

1) İslam hukukunun ayrıldığı iki ana disiplin hangileridir?

Usul-i Fıkıh ve Furu-i Fıkıh

2) Usul-i Fıkıh ne demektir?

Fakihlerin pratik hukuki meselelere ilişkin hüküm çıkarma yöntemlerini belirlemeyi hedefleyen bir ilim dalıdır.

3) Furu-i Fıkıh ne demektir?

Fakihlerin pratik hukuki meselelere ilişkin çıkardıkları hükümleri belirleyip bunları düzenli ve sistematik bir şekilde ortaya koymayı amaçlayan bir ilim dalıdır.

Genel olarak fıkıh ya da İslam hukuku denildiğinde daha çok fıkıhın furu alanı kastedilir.

4) Fıkıh kitapları ele aldığı konular bakımından kaçaya ayrılır?

Üç'e ayrılır.

1. İbadat
2. Muamelat
3. Ukubat
- 5) İbadat bölümü altındaki konular nelerdir?

1. Kitabut- tahare -temizlik
2. Kitabus-salat - namaz
3. Kitabuz-zekat - zekat
4. Kitabus-savm - oruç
5. Kitabul -hacc - hacc
6. Kitabul-eyman - yeminler
7. Kitabuz-zebaih - hayvan kesimi

8. Kitabul-udhiye - kurban

9. Kitabul eşribe vel et'ime - yenilmesi ve içilmesi helal veya haram olan şeyler

6) Muamelat kavramı neyi ifade eder?

Muamelat şahısların normal medeni ilişkilerini ve hukuki işlemlerini ifade eder.

Muamelat kavramının alanı fıkhnın ibadetler ve ukubat alanı dışındaki tüm konularıdır.

7) Modern hukuk kaç a ayrılır?

Özel hukuk ve kamu hukuku olarak iki ana kola ayrılır.

8) Kamu hukukunun ayrıldığı dallar nelerdir

Anayasa hukuku idare hukuku ceza hukuku mali hukuk iş hukuku devletler umumi hukuku.

9) Özel hukukun ayrıldığı dallar nelerdir?

Medeni hukuk ticaret hukuku devletler arası özel hukuk fikri hukuk.

10) Muamelat alanının temel başlıkları nelerdir?

1. Münakehat – nikah akdini ve aile kurumunu ifade eder.

2. Mali muamelat – malla ilgili olan akit ve diğer işlemler.

3. Muhasemat - özel hukukun alanı

4. Terikat - miras hukuku

11) Muamelat konularını ibadat konularından ayırmak için hangi kriter gösterilir?

Muamelat alanının konuları şahısların dava açmasına ve mahkemeye taşınmasına uygun olan konulardır.

ibadat konuları ise yargı ile ilişkilendirilmemektedir.

Yani ayıran kriter yargıya taşınabilir olmasıdır.

12) Ukubat alanında incelenen konular nelerdir?

Ceza hukuku suç kabul edilen fiiller ve bunlara verilecek cezalar

13) Ukubat alanına giren başlıca bölümler hangileridir?

1. Kitabul cinayat (öldürme ya da yaralama fiilleri)

2. Kitabul hudud (had cezaları) zina hırsızlıknamusa iftiradinden dönme gibi..

3. Kitabul meakil(akile sistemi bölümü)

14) İslam hukukunda haklar konusunda en yaygın iki ayırım hangileridir?

Allah hakkı kul hakkı

15) Kul hakkı nedir?

Kullara ait dünyevi menfaat ve faydalarla ilgili hükümlerin doğurduğu haklardır. Mesela başkasının malının haram olması hükmü mülkiyet hakkını doğurmaktadır.

16) Allah hakkı ne demektir?

Belirli bir kulun ve şahsın inhisarında olmadan tüm insanların umumi faydasıyla ilgili hükümlerin doğurduğu haklardır.

Zinanın haramlığı hükmü böyledir. zinanın haram kılınması neseplerin karışmaması nesillerin kaybolup gitmemesi gibi kamu menfaatini temine

yönelik bir hükümdür.

17) Her iki hak türünü birlikte içeren haklara ne denir?

Karma haklar denir.Karma haklarla ilgili ortaya şöyle dörtlü hükümler tablosu çıkar.

1. Halis kul hakları (başkasının malının haramlığı)
2. Halis Allah hakları (zina hızsızlık vb. yasaklarla ilgili)
3. İki türün birleşmele birlikte Allah hakkının ağır bastığı haklar (namusa iftira cezası)
4. İkisinin birleştiği ve kul hakkının ağır bastığı haklar (kısas cezası)

18) İslam hukukçuları Allah hakkı alanının temelde hani alanlardan meydana geldiğini kabul ederler?

İbadat ve ukubat alanlarından meydana geldiğini kabul ederler.

19) Kul hakkının incelendiği alan hangisidir?

Muamelat alanıdır. Bazı İslam hukukçuları kul hakkı ile muamelat terimlerinin neredeyse eş anlamlı olduğunu belirtir.

20) Furü eserlerin hukuk yazım dilini hangi metodlar oluşturur?

- a. Meseleci (kazuistik)metot
- b. Soyut (mücerret) metod

21) İslam hukuku literatürü denildiğinde bahsedilen türler hangileridir?

1. Furü-i fıkıh türü
2. Usul-i fıkıh türü
3. Fetva kitapları türü

4. Ahkamı sultaniye türü
5. Harac- Emval türü
6. Kavaid türü
7. Hilaf ve hilafiyyat türü
8. Fıkıh tarihi türü
9. Edebül kadi türü
10. Ahkam ayetleri ve ahkam hadisleri türü

22) Furü fıkıh türü ne demektir?

En çok eser yazılan literatür türü olan furü türüdoğrudan mezheplere ait fıkhi hükümlerin derlendiği kitaplardır.

İslam hukukunu ilke gerçek anlamda bir ilim branşı haline Hanefi mezhebini kuran alimlerin eliyle geldiğini söyleyebiliriz.

Furü alanında ki ilk kapsamlı temel eserin Hanefi mezhebi kurucularında imam Muhammed'e aittir. imam Muhammed Hanefi mezhebinin fıkhi birikimini " Kitabul asl" ya da " el- Mebcut" adlı eserinde ortaya koymuştur.

23) Usul-i fıkıh türü ne dektir?

Meseleleri hükme bağlayan müctehidin şer'i kaynakları anlama ve onlardan kendi içtihadıyla hüküm çıkarırken takip etmesi gereken metodu inceleme amacı taşır. Usul alanında yazılan ve günümüze ulşan ilk eserin imam Şafii'nin " er- risale" adlı eseri olduğu bilinir.

24) Usul-i fıkıh türünün ele aldığı dört temel konu hangileridir?

- a. Hüküm
- b. Hükümlerin delilleri
- c. Hüküm çıkarma yöntemleri
- d. Hükmü çıkaran müctehid ile ilgili bölümler

25) Fetva kitapları türü ne demektir?

Eseri yazan fıkıh aliminin zamanında meydana gelen hadiselerle ağırlık vermesi soru cevap özelliği taşıması mezhep içindeki çeşitli içtihadlardan sadece birini tercih edip aktarması gibi bazı özelliklerden oluşur. Şafii fakihler takıyyuddin es-subki'nin el-feteva siley ibni hacer el heytemi'nin el-fetevale kübra'sı bu özellikleri taşıyan soru-cevap tarzlı fetva kitaplarının iki önemli örneğidir.

26) Ahkamı sultaniye türü hangi konuları içerir?

Devlet kavramı devlet başkanlığı devletın sistemiteşkilatı idari ve mali yapısı başka devletlerle olan ilişkiler devletle yönelik suçlar gibi konuları içerir.

27) Harac- Emval türü kitaplarını oluşturan içerik nedir?

Bu türü devletın mali düzeni gelirleri ve vergilerinin incelendiği fıkıh eserleri oluşturur.

Bu konular mali hukuk ya da kamu maliyesi alanına dahil edilebilir.

28) Kavaid türü ne demektir?

Fürü kitapları fıkhî hükümleri başlangıçtan itibaren daha çok meseleci (kazuistik) tarzda ele almıştır. ancak zamanla hukuk düşüncesinin gelişimi ile furi alanı dışında ortaya çıkan Kavaid türü eserlerini İslam hukukçuları geliştirerek meseleci metodun dışına çıkabilme imkanı bulmuşlardır.

Kavaid literatürünün gelişimine etki eden özellikle GAZALİ ve ARİSTO mantığının ve bu mantık içindeki tümel kavramlarla düşünme yönteminin İslami ilimlere adeta resmi olarak girmesi olduğu söylenebilir.

29) Hilaf ve hilafiyat türü

Fıkıh mezhepleri arasındaki görüş farklılıklarını bu farklılıkların dayanaklarını ele alan bir mezhebin görüşünü savunup diğerini çürütmeye çalışan fıkıh edebiyatı türüdür.

30) Edebül kadi türü

Bu alan hakim (kadı) mahkeme davacı ve davalı taraflar deliller yargılama prosedürü ve adliye teşkilatıyla ilgili konuların ele alındığı özel bir türdür.

31) Şurut ilmi neleri konu edinir?

Mahkeme süreciyle ilgili kayıtlar noterlik ve kanun önünde geçerli olup gerektiğinde mahkemelerde delil olarak kullanılacak tarzda resmi – hukuki belge düzenleme esaslarının tesbitini konu edinir.

32) İslam hukukunun genel prensiplerini öğrenmenin amacı nedir?

- İslam hukukunu daha yakından tanınması
- Hukuki düşünüşün bazı temel ilkelerinin kavranması
- Bir fıkıh aliminin bir konuda hükme varırken nasıl düşündüğü yönünde bir içgörüyü ulaşması

33) Beş külli kaide nelerdir?

- Bir işten maksat ne ise hüküm ona göredir.(mecelle md.2)
- Şek ile yakın zail olmaz (mecellemd.4)
- Meşakkat teysiri celbeder.(mecelle md.17)
- Zarar izale olunur.(mecellemd.20)
- Adet muhakkemdir(mecellemd.36)